

چارچوب گزارشگری پیشنهادی:

حسابرسی تخریب درختان جنگلی

دستگاه اجرایی: ...

تهیه شده:

دیوان محاسبات استان ایلام

هیات سوم حسابرسی

۱- مقدمه :

امروزه رسیدن به یک زندگی سالم، بدون بهره گیری از هوای پاک و زیبایی های موجود در طبیعت (که در واقع بهترین ابزار آرامش روحی نیز در آنها نهفته است) ممکن نیست و از سویی با توجه به این که اساس اقتصاد جوامع بشری به حیات و شادابی عرصه های منابع طبیعی (جنگل ها) وابسته است و منابع طبیعی (جنگلها) ثروت اصلی آن محسوب می گردد لذا وجود ارزش های اقتصادی و زیست محیطی در منابع طبیعی، تکیه گاه مطمئنی برای تداوم بقای انسان و سایر موجودات زنده و تضمین کننده شکوفایی حیات و توسعه پایدار است. از منظری دیگر حفظ منابع طبیعی در دین مبین اسلام جایگاه ویژه ای دارد و در قرآن کریم و احادیث معصومین (ع) بر حفظ و احیا آن تاکید شده است و در این راستا دغدغه مسئولین نظام جمهوری اسلامی ایران جدا از این مقوله نیست، به گونه ای که مقام معظم رهبری این مقوله را جزیی از زندگی مردم می دانند و می فرمایند : " فرهنگ منابع طبیعی باید به معارف عمومی تبدیل شود ".

از آنجاییکه مقوله زیست محیطی و منابع طبیعی از اهمیت خاصی به شمار می آید سه اصل (۴۵-۴۸-۵۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران را به خود اختصاص داده است و در این راستا قوانین مختلف نظیر قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها- قانون حفظ کاربری زراعی و باغها و آیین نامه های اجرایی قوانین مطروحه بصورت خاص جهت پایداری و توسعه جنگل ها تصویب گردیده است.

دیوان محاسبات کشور طی چند سال اخیر تلاش نموده است در راستای وظایف قانونی خود در حفاظت از بیت المال از جمله محیط زیست و منابع طبیعی، با انجام حسابرسی های زیست محیطی در حوزه های مختلف، در راستای پیگیری حقوق ملت در حوزه منابع طبیعی و در راستای پاسخگویی دولت نسبت به نحوه اجرای مسئولیت ها، ضمن نظارت بر حسن اجرای قانون، در اجرای هر چه کاراتر و موثرتر اقدامات به دستگاههای اجرایی یاری رساند. از این رو گزارش ((حسابرسی تخریب درختان جنگلی در استان)) در برنامه رسیدگی اداره کل دیوان محاسبات استان ایلام قرار گرفت .

۲- موضوع مورد رسیدگی :

حسابرسی تخریب درختان جنگلی در استان ایلام

۳ - شناخت اجمالی از اهداف، وظایف و فعالیتهای دستگاه اجرایی در رابطه با موضوع رسیدگی و درج قوانین مربوط با موضوع :

به استناد قانون حفاظت و بهره برداری از مراتع و جنگل ها، حفاظت از جنگل ها بعهده سازمان جنگل ها و مراتع و آبخیزداری کشور می باشد. اداره کل منابع طبیعی استان در بخش جنگل در راستای اهداف سازمانی حسب قوانین و مقررات و موافقت نامه های متبادله نسبت به توسعه و احیاء جنگل، فعالیتهایی نظیر غنی سازی جنگل ها با نهال، غنی سازی جنگل ها با بذر، توسعه جنگل و ... انجام میدهد. و از طرفی بمنظور جلوگیری از تخریب درختان جنگلی با استفاده از قوانینی به بشرح ذیل اقدام می نماید :

— تبصره (۴) ماده (۳۱) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع با اصلاحات بعدی مصوب ۴۶/۵/۳۰

— ماده (۲) آیین نامه اجرایی ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور

— ماده (۳) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع

— مواد (۱۲) و (۱۳) و آیین نامه اجرایی بند (ب) ماده (۱۲) آیین قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی

۴ - علت اهمیت موضوع :

با توجه به گسترش و شیوع تخریب درختان جنگلی در استان ایلام این پدیده در حال تبدیل شدن به یکی از بحران های زیست محیطی در کشور می باشد. با وجود عواملی نظیر طغیان آفات و بیماریهای گیاهی، آتش سوزی عمدی و غیر عمد، تخریب جنگل ناشی از اجرای پروژه ها توسط دستگاههای اجرایی و ... جنگلهای استان در حال نابودی هستند.

درختان جنگلهای استان میتوانند در زمینه های مختلف مورد استفاده اقتصادی و صنعتی قرار گیرند. بنابراین با بهره برداری از آنها و احیای مجدد، در زمینه های گوناگونی همچون : اشتغالزایی، تامین خوراک دام و تامین مواد غذایی مورد نیاز، حفظ محیط زیست، حفظ آب و خاک، جنبه ها دارویی و مهمتر از همه مبحث توریسم و گردشگری و ... می تواند دارای ارزش و اهمیت فوق العاده ای باشد

به همین دلایل هیات سوم حسابرسی دیوان محاسبات استان ایلام با عنایت به احکام قانونی حاکم بر اداره کل منابع طبیعی رسیدگی به این موضوع را در دستور کار خود قرار داده است .

۵- محدودیتهای رسیدگی :

محدودیتهای دامنه رسیدگی که سبب گردد حسابرس نتواند برنامه حسابرسی خود را طبق روال عادی اجرا کند در این سر فصل لحاظ گردد.

۶- اهداف رسیدگی :

از جمله اهداف رسیدگی عبارتند از :

- نظارت مستمر و پیگیری میزان پیشرفت در دستیابی به اهداف تعیین شده.
- حصول اطمینان از صحت هزینه کرد اعتبارات اختصاص داده شده در اجرای قوانین و آیین نامه ها.
- حصول اطمینان از تهیه به موقع برنامه ها و دستورالعمل های مرتبط (تعیین شده در قوانین و مقررات) توسط اداره کل منابع طبیعی.
- حصول اطمینان از اقدامات دستگاه اجرایی علیه عوامل مخرب جنگل ها (آتش سوزی - چرای دام - خشکسالی - افت و بیماری و...)
- حصول اطمینان از اقدامات دستگاه اجرایی جهت تولید نهال و جنگل کاری و...

۷- دامنه رسیدگی :

دامنه زمانی این گزارش سالهای (۱۳۹۴ لغایت ۱۳۹۶) و دامنه مکانی آن شامل جغرافیای جنگلهای استان ایلام و دامنه عملیاتی محدود به چارچوب تهیه شده در بخش عملکرد می باشد.

۸- عملکرد :

لذا در این بخش ابتدا شرحی در خصوص جنگلهای استان را مطرح می کنیم و سپس عملکرد اداره کل منابع طبیعی استان در سالهای ۱۳۹۴ لغایت ۱۳۹۶ در حوزه های مختلف را بررسی می نماییم.

استان ایلام با مساحتی بالغ بر ۲۰۰۰ کیلومتر مربع در جنوب غرب کشور واقع و از شمال به استان کرمانشاه از جنوب به خوزستان، از شرق به لرستان و از غرب به کشور عراق محدود می گردد. جنگل های استان ایلام با سطحی بالغ بر ۶۴۱ هزار هکتار که ۳۲ درصد از سطح استان را شامل می شود. جزء جوامع جنگلی مناطق خشک و نیمه خشک سلسله جبال

زاگرس بوده و تیپ غالب را گونه بلوط ایرانی با ۹۰ درصد و مابقی را گونه هایی نظیر : گونه وحشی (بنه) با ۶ درصد و ۴ درصد بقیه ترکیب گونه ای بادام کوهی، بادامک و زالزالک و... تشکیل می گردد. یکی از رخدادهای تلخی که در سالهای اخیر در جنگلهای زاگرس بویژه استان ایلام رخ داده است، زوال یا خشکیدگی درختان است.

دلیل این خشکیدگی را مجموعه ای از عوامل مختلف تشکیل می دهند از جمله

۱- عوامل مستقیم :

۱-۱ - خشکسالی (شدت و تداوم آن)

۱-۲ تغییر اقلیم منطقه ای (افزایش درجه حرارت و تغییر فصل)

۱-۳ افزایش شدت و مدت ریزگردها (اختلال در متابولیسم)

۱-۴ طغیان آفات و بیمارهای گیاهی

۱-۴-۱ لورانتوس:

۱-۴-۲ بیماری زغالی بلوط

۱-۴-۳ آفات چوبخوار

۱-۵ زراعت زیر اشکوب

۲- عوامل غیر مستقیم

۲-۱ تخریب ناشی از فعالیت های عمرانی و کاهش سطح موثر کانون های همزیستی اکوسیستم جنگل

۲-۲ آتش سوزی های عمدی و غیر عمدی

۲-۳ استفاده بیش از حد توان اکولوژیک در زمینه تفرجی:

۲-۴ سم پاشی مزارع و حذف شدن کنترل کننده های طبیعی

۲-۵ عدم تناسب تاج درختان کهن سال با توجه به خشکسالی و کمبود منابع آبی و افت آب های زیر زمینی.

۲-۶ حضور دام و چرای بی رویه در مراتع مشجر و جنگل

*- عملکرد اداره کل در سالهای ۱۳۹۴ لغایت ۱۳۹۶ در حوزه های مختلف ذیل :

۸-۱- براساس فعالیت پیش بینی شده :

عملکرد (هکتار)				مصوب (هکتار)				عنوان فعالیت
جمع کل	۹۶	۹۵	۹۴	جمع کل	۹۶	۹۵	۹۴	
								غنی سازی جنگل با نهال
								غنی سازی جنگل با بذر
								توسعه جنگل با نهال
								جنگل کاری اقتصادی - مشارکتی
								زراعت چوب
								جنگلکاری و توسعه درختکاری
								تولید نهال

۸-۲- عملکرد تبصره (۴) ماده (۳۱) قانون حفاظت و بهره برداری از جنگلها و مراتع : مناطق حفاظت شده

عنوان منطقه واگذار شده	مساحت به هکتار	*- وضعیت فعلی

*- منظور از وضعیت فعلی منطقه این است که آیا منطقه حفاظت شده جهت پارک وحش و... بصورت تغییر کاربری بوده یا واگذاری بغیر شده است. در صورت واگذاری دلایل اعلام گردد.

۸-۳- عملکرد ماده (۲) آیین نامه اجرایی ماده (۱) قانون حفظ و حمایت از منابع طبیعی و ذخایر جنگلی کشور :

- آیا در خصوص قطع درختان جنگلی، نیروی انتظامی و نیروهای مردمی به اداره کل منابع طبیعی گزارش نموده است.

- آیا اداره کل منابع طبیعی در خصوص گزارش مردمی و نیروی انتظامی، گزارش را به مراجع قضایی ارسال نموده است.

- نتایج اقدامات و برخورد دستگاه قضایی و اداره کل منابع طبیعی تشریح گردد.

۴-۸- عملکرد ماده (۳) قانون حفاظت و بهره برداری از مراتع و جنگل ها : واگذاری مدیریت اجرای طرح در جنگلها

عنوان طرح یا فعالیت	تاریخ واگذاری	مقدار جنگل واگذار شده	طرف قرارداد	مدت قرارداد

*- توضیحاتی در خصوص سئوالات ذیل داده شود :

- آیا طرح یا فعالیت واگذار شده براساس دستورالعمل ماده (۳) قانون ذکر شده واگذار گردیده است .

- آیا تضمینات لازم جهت اجرای طرح از طرف قرارداد اخذ گردیده است .

- آیا اجرایی طرح موجب درآمد برای دستگاه یا دولت می گردد. مستندات قانونی ذکر گردد

۵-۸- عملکرد ماده (۱۲) قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی: پروژه های عمومی و عمرانی

ردیف	نام دستگاه اجرایی	بدهی (هزار ریال)	اقدامات انجام شده توسط منابع طبیعی

۶-۸- عملکرد ماده ۱۳ قانون حفاظت و بهره برداری از مراتع و جنگل ها :

- وصول درآمد ناشی از مفاد عملکرد ماده فوق الذکر

ردیف	عنوان دستگاه اجرایی	مبلغ واریز به حساب دستگاه (هزار ریال)	مبلغ واریز به حساب خزانه

۷-۸- دریافت اعتبار و هزینه از محل ماده ۱۳ قانون حفاظت و بهره برداری از جنگل و مراتع :

اعتبار (به هزار ریال)	دریافتی	هزینه

در خصوص مصادیق هزینه اظهار نظر گردد

۸-۸- جدول عملکرد اعتبارات مصرف شده جهت مقابله با تخریب جنگلها :

[illegible]

در خصوص نحوه مصرف اعتبارات اظهار نظر گردد.

۹-۸ - مساحت جنگلهای استان به تفکیک شهرستان (هکتار)

ردیف	شهرستان	مساحت کل اراضی (ملی – مستثنیات)	مساحت جنگل	سهم جنگل از کل اراضی (بر حسب درصد)

۱۰-۸ - آثار تخلفات در بخش جنگل ناشی از اطفاء حریق - قطع درختان

[illegible]

۱۱-۸- آثار پرونده تخلفات ارسالی به مراجع قضایی ناشی از آتش سوزی و قطع درختان

ردیف	شهرستان	آتش سوزی (هکتار)				قطع درختان (هکتار)			
		۹۴	۹۵	۹۶	جمع کل	۹۴	۹۵	۹۶	جمع کل

۱۲-۸ - نتایج مراجع قضایی جهت برخورد با متخلفین مواد ۴۲ الی ۴۸ قانون حفاظت از جنگلها و مراتع آبخیزداری کشور (موضوع آتش سوزی، قطع درختان)

ردیف	سال	تعداد پرونده متخلف	آرای صادره	پرداخت خسارت واریز به حساب خزانه	تبرئه	زندان و بازداشت
	۹۴					
	۹۵					
	۹۶					
	جمع کل					

۹- تخلفات، اشکالات و نواقص مشاهده شده :

موارد تخلفات، اشکالات و نواقص مشاهده شده در عملکرد دستگاه اجرایی با ذکر مستندات قانونی و اقدامات انجام گرفته در این رابطه در این قسمت ذکر گردد.

۱۰- آسیب های احصاء شده :

در نتیجه بررسی های بعمل آمده، هرگونه آسیبی که مشاهده گردید با ذکر مصادیق در این قسمت درج گردد. مانند فقدان قوانین کافی مرتبط با موضوع، ضد و نقیض بودن قوانین و مقررات، نداشتن برنامه مدون توسط دستگاه اجرایی جهت اعمال نظارت بر موضوع مورد رسیدگی، مبهم بودن اهداف و وظایف، نبود ضمانت اجرایی کافی و...

۱۱- اظهار نظر :

در این بخش می بایست متناسب با اهداف رسیدگی تعریف شده، در تمامی موارد بطور صریح و واضح اظهار نظر گردد.

۱۲- اصلاح امور:

هر گونه اصلاح و اقدامی که منجر به بهبود امور شده با پیوست مستندات در این قسمت درج شود.

۱۳- پیشنهادات و توصیه های حسابرسی :

پیشنهادهای در خصوص اصلاح ساختار، قوانین و مقررات، بهبود امور، بالا بردن بهره وری، رفع اشکالات و نواقص، آسیبهها، جلوگیری از بروز و یا تکرار اشتباه و تخلف و ... بصورت واضح و روشن بیان شود